

România Educată este despre noi toți!

Cuvânt înainte

Consiliul Național al Elevilor, unica structură reprezentativă a elevilor din România, are ca scop primordial lupta continuă pentru îmbunătățirea calității actului educațional și, de aceea, ne dorim ca politicile publice din sfera educațională să reflecte cu adevărat nevoile și interesele tuturor beneficiarilor primari ai sistemului.

În ultimii ani, Consiliul Național al Elevilor a participat activ la redactarea obiectivelor și dezideratelor asumate prin proiectul de țară „România Educată”, încă de la conturarea primelor direcții ale acestuia. Acum, când ne aflăm în fața momentului transpunerii proiectului în realitate, ne dorim ca măsurile asumate la nivel guvernamental să rezolve problemele sistemice ale învățământului românesc și, mai cu seamă, să aducă în vedere cea mai importantă componentă strategică: perspectiva elevilor.

Lipsa asumării educației drept o prioritate națională, drept un pilon fundamental pe care se întemeiază o societate modernă, prosperă și sustenabilă, subfinanțarea, semnalarea unor abuzuri de proporții la diferite niveluri și lipsa unui parteneriat stabil între elevi, profesori și părinți au dus, de-a lungul timpului, la potențarea unei crize a valorilor într-un sistem de învățământ deja marcat de reticență la schimbare.

Din dorința de a construi o reformă reală a sistemului educațional, capabilă să răspundă la cerințele actualei societăți, Consiliul Național al Elevilor a consultat reprezentanții elevilor din întreaga țară și a redactat un set de propuneri care să fie incluse în planul de acțiune pentru implementarea proiectului „România Educată”. Ne dorim ca reforma educației din România să nu rămână doar la nivel declarativ, ci să fie asumată și implementată, cu efecte reale în toate comunitățile școlare.

Acum este momentul.

1. Cariera didactică si parcursul profesional

De-a lungul timpului, au fost identificate nenumărate situații în care calitatea actului educațional a scăzut din cauza unei formări precare a cadrelor didactice. În cele mai multe cazuri, formarea inițială a profesorilor presupune doar parcurgerea, în paralel cu studiile universitare de profil, a modului psihopedagogic. Totuși, acest modul nu asigură o pregătire comprehensivă pentru viitorii profesori, ci doar atinge anumite aspecte generale adiacente profesiei didactice.

Pe de altă parte, odată intrat în sistemul de învățământ, formarea continuă devine un fenomen rar întâlnit în rândul dascălilor din România, din cauza faptului că procedura de pregătire a acestora este una învechită, iar cursurile oferite de casele corpului didactic nu se mulează întotdeauna pe realitatea de la clasă, iar motivația de a participa la un curs de formare devine, astfel, reprezentată de obținerea unei diplome pentru completarea portofoliului personal.

Propuneri:

- obligativitatea absolvirii unui master didactic de pregătire psihopedagogică în cazul în care, după terminarea studiilor superioare, absolventul dorește să intre în sistemul de învățământ; absolvirea unui master didactic de pregătire psihopedagogică pentru profesorii care deja sunt în sistem și stabilirea unui termen de grație pentru înscrierea la acesta - master decontat de stat;
- evaluarea anuală a cadrelor didactice - includerea feedbackului elevilor, evaluarea măsurii în care profesorul performează la clasă, ajută integrarea elevilor, oferă sprijin, stimulează performanța;

- simplificarea procesului de evaluare anuală a cadrelor didactice și eliminarea componentei de „autoevaluare” a acestora, precum și stabilirea unor indici generali de performanță care să fie urmăriți în îndeplinirea acestui proces;
- introducerea unui număr minim de module de pregătire psihopedagogică parcurse anual de către profesori, astfel încât aceștia să beneficieze de formare continuă - module asigurate de CCD, decontate de stat.

2. Managementul și guvernanta sistemului de educație

În sistemul de educație din România, managementul de calitate este aproape inexistent. La nivel național, sesizăm cu toții lipsa unor standarde de calitate pentru directorii unităților de învățământ preuniversitar/inspectorii școlari generali, după care aceștia ar trebui să se ghideze în exercitarea atribuțiilor; mai mult decât atât, ne lovim în continuare de lipsa resurselor care pot asigura un management calitativ: de la resursa umană limitată, la cele financiare și resursele care țin de formarea incipientă și continuă a managerilor școlari.

În același timp, posturile de directori școlari nu sunt cu adevărat profesionalizate și nu implică dobândirea anumitor competențe din această sferă, motiv pentru care școlile nu sunt guvernate după o serie de competențe de management.

Propuneri:

- degrevarea directorilor de orele de predare și concentrarea pe coordonarea activităților unității de învățământ;
- constituirea a două posturi distincte de directori, astfel:

- director administrativ - care să coordoneze funcționarea școlii din punct de vedere administrativ - conduce consiliul de administrație, coordonează compartimentele secretariat și contabilitate; funcția este ocupată prin concurs de persoane absolvente de studii în domeniul managementului/administrației publice;
 - director educațional - care să coordoneze funcționarea școlii din punct de vedere instructiv-educativ - conduce consiliul profesoral și coordonează comisiile din școală, implementează strategii de perfecționare a actului de predare-învățare.
- formarea incipientă și continuă a directorilor, prin intermediul unor cursuri facilitate de casele corpului didactic;
 - reconfigurarea Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar, astfel încât acesta să evalueze calitatea actului de predare-învățare, nu să se ocupe de aspecte pur birocratice, fără impact direct asupra elevilor;
 - suplimentarea numărului de posturi de experți ai Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar și menținerea autonomiei acestei instituții, oferindu-i prerogative totale în ceea ce privește evaluarea calității și acreditarea/autorizarea unităților de învățământ.

3. Finantarea sistemului de învățământ preuniversitar

Subfinanțarea cronică a sistemului de învățământ din România reprezintă una dintre principalele cauze ale problemelor existente la nivelul comunităților școlare. De la imposibilitatea elevilor din mediile dezavantajate de a ajunge la cursuri, până la lipsa infrastructurii și a materialelor didactice necesare, subfinanțarea duce tot mai des la

abandonul școlar. Singurul mod prin care acesta poate fi prevenit este prin asigurarea unui învățământ cu adevărat gratuit, în conformitate cu prevederile constituționale.

Propuneri:

- realizarea, de către Unitatea pentru Finanțarea Învățământului Preuniversitar, a unei analize a necesarului minim pentru integrarea în sistemul de învățământ, pe modelul coșului minim de consum pentru un trai decent, cu ajutorul căreia să se cuprindă cheltuielile de bază ale unui elev pentru a se integra în sistemul de educație; publicarea analizei și lansarea unei serii de recomandări și politici publice;
- în baza acestei analize, Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Preuniversitar decide asupra stabilirii costului standard per elev/preșcolar/antepreșcolar, care să se diferențieze în funcție de mai mulți coeficienți de corecție: mediul de proveniență, situația socio-economică, efectivele de elevi din școală etc.;
- creșterea graduală a procentului alocat din PIB pentru sectorul de educație, astfel încât să se ajungă la pragul stabilit de lege, respectiv 6% din PIB.

4. Infrastructura sistemului de educație

În România secolului XXI există școli care nu dispun de grup sanitar în interior. Elevii învață, în continuare, în clădiri fără autorizație de funcționare sanitară sau de siguranță la incendiu. Peste 60% din teritoriul țării este considerat zonă seismică, iar aproximativ o treime dintre școlile aflate în zone cu risc seismic ridicat au fost construite înainte de 1963 ([conform SMIE 2017-2023](#)).

Intervenția imediată este necesară pentru a ne asigura că nevoile tuturor elevilor, inclusiv a celor cu dizabilități, sunt satisfăcute în școală și că siguranța și sănătatea acestora nu sunt puse în pericol în niciun moment.

Propuneri:

- consolidarea clădirilor unităților de învățământ, astfel încât majoritatea acestora să obțină aviz pentru siguranță la incendiu și risc seismic;
- dotarea școlilor cu infrastructură incluzivă (rampe, grupuri sanitare accesibile pentru persoane cu dizabilități, materiale didactice adaptate pentru elevii cu deficiențe de auz/vedere integrați în învățământul de masă etc.) - școli prietenoase cu toți copiii;
- realizarea unei ample cartografieri a stării unităților de învățământ din țară, în așa fel încât să se poată prioritiza modernizarea școlilor din medii dezavantajate, cu infrastructură precară și cu risc crescut de abandon școlar;
- școli capabile să ofere un set complet de măsuri pentru elevi, prin înființarea/operationalizarea centrelor de informare și documentare din școli și dotarea corespunzătoare a acestora;
- dotarea și modernizarea cabinetelor medicale și a celor de consiliere psihopedagogică, astfel încât acestea să răspundă cu adevărat nevoilor comunităților școlare;
- modernizarea cantinelor și a căminelor, astfel încât programele „Masa caldă” și „Școală după școală” să poată fi accesate de un sector mai mare de elevi.

5. Curriculum si evaluare centrate pe competente

În ultimii ani, reforma curriculară a reprezentat un măr al discordiei pe agenda publică. Totuși, până la acest moment, guvernării nu și-au asumat o modificare curajoasă, menită să crească substanțial calitatea procesului instructiv-educativ și să asigure deprinderea de competențe.

Primele schimbări au apărut acum 9 ani, atunci când elevii din învățământul gimnazial au fost supuși unui parcurs educațional semnificativ modificat, prin implementarea unor planuri-cadru bazate pe competențe, introducerea de materii noi și nu numai. Chiar și așa, în toți acești ani, reforma curriculară pentru liceu a întârziat să apară. Efectele acestei tergiversări le vor resimți elevii care încep clasa a IX-a în anul școlar 2021 și care vor studia după planuri-cadru învechite, axate pe memorare, ci nu pe competențe, așa cum au fost aceștia obișnuiți în ciclul gimnazial. Implementarea Proiectului „România Educată” reprezintă ocazia ideală pentru modificarea arhitecturii curriculare, în așa fel încât actul educațional să devină cu adevărat unul centrat pe elev și pe nevoile actuale ale acestuia.

Propuneri:

- introducerea noțiunii de curriculum la decizia elevului din oferta școlii (CDEOȘ) în locul curriculumului la decizia școlii (CDS) - un mecanism prin care elevul să poată alege materiile pe care să le studieze sau pe care să le aprofundeze, în mod independent și în concordanță cu propriile sale nevoi educaționale;
- promovarea dreptului de a alege, astfel încât elevul să dezvolte competența de autocunoaștere, de a ști ce abilități vrea să dezvolte și de a înțelege ce vrea ca școala să îi ofere;

- introducerea unei ponderi mai mari a CDEOȘ în planurile-cadru de liceu, cu precădere în ultimii doi ani de studiu (clasele XI-XII/XIII), astfel încât parcursul educațional al fiecărui elev să fie individualizat în mod real;
- implementarea unui sistem de evaluare inițială standardizată (care să se organizeze în primele săptămâni ale anului școlar) și care să-și propună să evidențieze conținuturile pe care elevul să pluseze; aceasta poate să fie susținută la materiile de examen/de profil sau poate avea forma unei evaluări transdisciplinare;
- formarea unui corp național al cadrelor didactice instruite să evalueze la examenele naționale, respectiv formarea continuă a acestora prin intermediul caselor corpului didactic.

6. Educație incluzivă și de calitate pentru toți copiii

În România, conform unui [studiu](#) elaborat de organizația Salvați Copiii în anul 2016, 3 din 10 copii sunt excluși din colectivul școlar. Investiția într-o școală prietenoasă pentru copii, care să poată asigura integrarea copiilor aparținând anumitor grupuri vulnerabile, copii cu cerințe educaționale speciale și/sau cu dizabilități în sistemul public de învățământ necesită timp, resurse financiare și efort, însă rezultatele pe termen lung se vor concretiza într-o societate cu adevărat incluzivă. Atingerea acestui ideal într-o școală reprezintă un întreg ansamblu de procese și servicii care să se ridice la cele mai înalte standarde de calitate și de echitate, centrate pe nevoile reale ale beneficiarilor direcți ai educației.

Propuneri:

- eliminarea practicilor ilicite de tipul „fondul clasei/școlii” și sancționarea oricăror tentative de colectare a banilor în spațiul școlar, sub forme ilegale;
- acordarea burselor școlare în cuantumuri care să satisfacă nevoile reale ale elevilor, în concordanță cu starea de fapt din punct de vedere socio-economic de la nivel național;
- asigurarea transportului gratuit pentru elevi și includerea costurilor aferente acestui demers în bugetul de stat, pentru ca aceste tipuri de servicii să poată fi subvenționate în mod corespunzător;
- cartografierea elevilor aflați în situații de risc socio-educational, în vederea prevenirii părăsirii timpurii a școlii și a abandonului școlar și în vederea identificării unor strategii individuale de sprijin pentru aceștia;
- monitorizarea organizării meditațiilor particulare, astfel încât acestea să nu încalce în niciun fel etica și deontologia profesiei de cadru didactic, dar și astfel încât acestea să respecte rigorile de ordin financiar în relația cu instituțiile statului;
- suplimentarea numărului de posturi de consilieri școlari, astfel încât numărul de elevi/preșcolari arondați în realitatea unui consilier școlar să fie la fel ca cel prevăzut de lege, iar consilierii să aibă capacitatea și resursele de a se întâlni cel puțin o dată pe an școlar cu fiecare elev/preșcolar din unitatea de învățământ, conform legii;

- formarea cadrelor didactice în vederea predării pentru elevii cu cerințe educaționale speciale încadrați în învățământul de masă, în așa fel încât, cu ajutorul consilierilor școlari și ai altor experți din cadrul CJRAE/CMBRAE, să poată crea un curriculum adaptat nevoilor individuale ale acestor elevi, cu scopul de a atinge competențele-cheie prevăzute de profilul absolventului;
- includerea cât mai multor copii cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă și asigurarea unui parcurs educațional calitativ și personalizat pentru aceștia, adaptat la nevoile individuale ale fiecărui elev, pentru a asigura integrarea corespunzătoare în societate, ulterior absolvirii învățământului preuniversitar.

7. Alfabetizarea funcțională

[Ultimele teste PISA \(2018\)](#) arată că aproximativ 41% dintre elevii români se plasează sub nivelul 2 în ceea ce privește citirea, ceea ce înseamnă că nu reușesc să înțeleagă mesajul transmis de un text, să facă asocieri și să sesizeze contradicții. Într-un sistem de învățământ în care memorarea este prioritizată în defavoarea înțelegerii, analfabetismul funcțional este o consecință firească. Din păcate, metodele actuale de evaluare eșuează în identificarea elevilor cu probleme în ceea ce privește alfabetizarea funcțională, notele nereușind să reflecte competențele elevilor.

Propuneri:

- regândirea programelor școlare, în sensul introducerii elementelor de alfabetizare funcțională în cadrul competențelor generale ale elevilor; abordarea unor metode multidisciplinare și transversale ale curriculei naționale, prin asimilarea informațiilor-cheie din același spectru;

- consolidarea evaluării elevilor și introducerea unor testări standardizate care să evalueze alfabetizarea funcțională pe toate palierele sale, după modelul PISA;
- formarea cadrelor didactice în sensul evaluării obiective a nivelului de alfabetizare funcțională a elevilor, dar și în sensul creării unor strategii individualizate de sprijin pentru elevii cu rezultate nesatisfăcătoare;
- extinderea programului de ore remediale pentru elevi, chiar și în afara contextului pandemic, astfel încât orice elev să aibă acces la ore de pregătire suplimentară pentru disciplinele de profil;
- restructurarea examenelor naționale, care să fie orientate după modelele internaționale și prin care să se evalueze competențele reale ale elevilor în domenii-cheie, nu doar capacitatea acestora de reproducere a unor informații.

8. Promovarea educației STEAM

Educația STEAM contribuie la dezvoltarea abilităților cognitive și încurajează elevii să utilizeze cunoștințele acumulate în contexte noi, formând abilitățile viitorilor adulți. Acest tip de educație îndrumă elevii să își folosească cunoștințele pentru rezolvarea unor probleme reale, bazând întregul proces pe înțelegere și aplicare, nu pe memorare. În contextul reformei ce se dorește a fi adusă în sistemul educațional, includerea obiectivelor STEAM este necesară pentru a crea un mediu propice dezvoltării tinerilor și pentru a reduce cazurile de analfabetism funcțional.

Propuneri:

- promovarea metodelor didactice bazate pe inter- și transdisciplinaritate, cu scopul dezvoltării unor unui bagaj informațional cât mai vast pentru fiecare elev, în concordanță cu cerințele societății și a pieței muncii;
- dotarea și modernizarea laboratoarelor și utilizarea a cât mai multor modalități didactice practice, de aplicare a noțiunilor teoretice învățate la clasă;
- dezvoltarea învățământului profesional și tehnic pentru domeniul de specialitate al elevului, cu conținuturi livrate în formatul STEAM;
- formarea cadrelor didactice în sensul predării adecvate în formatul STEAM, dar și în sensul promovării învățării transversale, cu referință la mai multe discipline.

9. Digitalizarea

Ultimii doi ani școlari, marcați de pandemia de COVID-19, au forțat sistemul de învățământ din România să treacă, total nepregătit, în mediul virtual. În tot acest timp, calitatea actului educațional de la clasă a fost într-o continuă descreștere, din cauza lipsei de competențe digitale ale principalilor actori implicați în sistemul de învățământ (aspecte confirmate de un [studiu](#) al Eurostat din anul 2019, care menționează faptul că 43% dintre românii cu vârste cuprinse între 16 și 74 de ani dețineau competențe digitale reduse).

Deși trăim într-o eră a digitalizării, pentru a putea asigura digitalizarea învățământului și aducerea acestuia la standardele de calitate la care ar trebui să se ridice din punctul de vedere al digitalizării, autoritățile trebuie să își asume într-un timp cât mai scurt investiții atât pe plan financiar, pentru a asigura dotarea unităților de învățământ cu

infrastructura digitală de care au nevoie, cât și investiții în resursa umană, în ceea ce privește formarea inițială și continuă a cadrelor didactice, care să asigure introducerea elementelor de educație digitală în practicile educaționale uzuale.

Propuneri:

- asigurarea accesului la educația digitală pentru toți elevii și profesorii, prin infrastructura școlară specifică, respectiv dispozitive electronice și conectivitate la Internet;
- operaționalizarea platformei școlare de e-learning și a bibliotecii școlare virtuale și diseminarea resurselor educaționale deschise în rândul elevilor, profesorilor și părinților;
- realizarea materialelor didactice virtuale care să fie incluse în platformele digitale administrate de Ministerul Educației și care să fie puse la dispoziția elevilor și profesorilor;
- adoptarea Strategiei de digitalizare SMART-Edu și asumarea aplicării acesteia conform termenelor stipulate în planurile operaționale de acțiuni de la nivelul fiecărui capitol al strategiei;
- includerea unor componente de educație digitală în cursurile asigurate de casele corpului didactic, pentru asigurarea integrării acestor elemente în procesul de predare-învățare;
- digitalizarea și transparentizarea proceselor decizionale din școală și reducerea birocrăției de la nivelul administrării unităților de învățământ.

10. **Reziliență**

Diversitatea crește pe zi ce trece pe plan social, economic, dar și evoluția tot mai rapidă a tehnologiilor care ne influențează modul de viață și mentalitatea colectivă devine tot mai critică. Echitatea devine o problemă tot mai accentuată în mediul școlar, de aceea module despre evitarea și recunoașterea fenomenelor de bullying sunt absolut necesare pentru a asigura o dezvoltare armonioasă a elevului în două domenii interdependente: cel psiho-emoțional și cel educațional. De asemenea, eliminarea fenomenului de competiție între elevi se poate realiza prin încurajarea exemplilor pozitive, prin promovarea schimburilor de bune practici, care pot fi un pilon în dezvoltarea culturii de implicare civică și de participare a elevilor în procesele decizionale.

Propuneri:

- integrarea noțiunilor de educație pentru viață în curriculumul național (cuprinzând aspecte despre mediul înconjurător, sănătatea mintală, sănătatea reproductivă, managementul emoțiilor, cunoașterea diferitelor fenomene sociale, prevenirea, recunoașterea și combaterea bullyingului etc.);
- cultivarea practicii de feedback între profesor și elev, prin implementarea fișelor de feedback semestrial anonim, dar și prin încurajarea exprimării opiniilor și convingerilor proprii în sala de clasă;
- includerea și participarea elevilor la procesele decizionale din școală și consultarea acestora cu privire la aspectele care îi privesc în mod direct sau indirect;
- promovarea schimburilor de bune practici între unitățile de învățământ de la nivel național și internațional, dar și promovarea diversității și interculturalității.